

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quinta. Vtrum imperfectio sit de essentia actus fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

esse a deo dicta, vel inspirata, ut dictum est prius, ergo me-
dium proprium fidei habitus deficit in patria. Secundo, quia
dato quod esset ibi tale medium, tamen non concurreret cum me-
dio causante beatam visionem, quia visio beata cum sit actus
praecluse supernaturalis consistit totaliter & praecluse ex cau-
sa supernaturali. Et ideo totaliter & praecluse est ab essentia
diuina effectiue & obiectiue, nullo alio concurrente.

11 Si autem queratur de possibilitate simultatis. Dicen-
dum est quod si beati non viderent, nec sciret scripturam
a Deo esse inspiratam, ita quod maneret in medio proprium
habitus fidei, sic credere & videre si ponerentur esse duo
actus secundum rem sic possent esse simul. Quod patet,
quia actus visionis & scientiae acquisite & actus fidei non
habent oppositionem nisi secundum magis evidens & mi-
nus evidens, actus enim visionis est simpliciter & summe
evidens, actus vero scientiae mediocriter evidens, actus
vero fidei est secundum infimum gradum evidens, & tamen
aliquo modo evidens. Cum enim sit actus intellectus pos-
sitiuus est quaedam visio quamvis obscura, cui concordat
dictum Apostoli. 1. ad Cor. 13. vbi dicit videmus nunc per
speculum & in enigmate, tunc facie ad faciem. Ecce quod
vtrumque actum dicit esse visionem, sed vna dicit esse cla-
ram, quia scilicet ad faciem. Aliam vero dicit obscuram, quia per spe-
culum & in enigmate. Tunc arguitur sic, actus fidei &
scientiae videntur opponi actui visionis secundum magis
evidens, & minus evidens, licet in hac apparenti opposi-
tione maior videatur esse oppositio actus fidei ad visionem
quam actus scientiae. Sed actus scientiae stat in patria cum
actu visionis secundum doctores, ergo similiter actus fidei
poterit stare in patria cum visione, quauis enim sit minus
evidens quam actus scientiae, tamen ex quo actus scientiae est
compossibilis cum visione actus fidei potest esse compo-
sibilis cum eadem, visio enim vel vtrumque opponitur vel neu-
tri. Si vtrumque cum neutro potest stare, quia omnis opposi-
tio magna vel parua impedit similitudinem. Si neutri qua-
ratione potest stare cum vno potest etiam stare cum altero.
Puto autem quod neutri eorum opponitur, quia opposi-
tio formalis solum est specierum quae sunt sub eodem ge-
nere proximo, sicut albedo, & ceteri colores sunt sub co-
lore, sicut sub genere proximo. Unde opponuntur & sunt
inuiem incommpossibiles in eodem subiecto, sed colores &
sapore quia non sunt in eodem genere proximo non op-
ponuntur adinuiem nec sunt in eodem subiecto incomm-
possibiles, visio autem beata non videtur esse eiusdem ge-
neris proximi cum quocumque alio actu intelligibili, quem
habemus in via siue sit actus scientiae vel fidei, quia visio
beata est actus supernaturalis non solum quantum ad cau-
sam suam, sicut fuit visus datus caeco nato. Sed est actus su-
pernaturalis per essentiam, unde nullus actus intelligibili
quem possumus habere ex partibus naturalibus, siue sit scire
siue opinari, siue etiam credere, ad quem, ut prius probatum
fuit non requiritur necessario fides infusa, potest esse eius-
dem generis proximi cum visione beata: Unde nulla opo-
sitionem habent ad illam secundum se, nec secundum con-
ditiones suas intrinsecas quae cumque sint illae. Et ideo possunt
simul stare, & sic patet quod actus scientiae & fidei
possunt simul stare cum visione beata dato quod sint di-
uersi actus, si autem intelligeretur quod vnus esset actus
beatus consurgens ex praesentia essentiae diuinae & ex au-
toritate scripturae quae est fundamentum fidei, sic dicendum
est quod non potest esse vnus actus beatus consurgens ex
praedictis duobus, quia ut dictum fuit prius visio beata
cum sit actus praeceluse supernaturalis consistit totaliter ex
causa supernaturali & ideo totaliter & praecluse est ab essen-
tia diuina effectiue & obiectiue nullo alio concurrente &
sic e contra est de fide acquisita & scientia & fide & vi-
sione beata, quo in primis actus fidei & scientiae non possunt
stare simul si sint diuersi actus, tamen autoritas faciens
credere, & medium demonstratiuum faciens scire, possunt
concurrere ad vnum actum assentiendi eidem conclu-
sioni ut probatum fuit in principio primi libri, sed in
proposito actus fidei potest concurrere cum visione beata
si sint diuersi actus stante suppositione prius facta, sed
ad causandum visionem beatam nihil concurrat nisi essen-
tia diuina effectiue & obiectiue.

Quod dicitur
in libro...

q. a. prolo.

ad long. n.

12. Ad primum argumentum in oppositum cum dicitur
quod impossibile est quod idem formale obiectum sit

simul evidens & inevidens. Dicendum est quod non est ve-
rum si hoc referatur ad diuersos actus, proximo genere
differentes, quia sicut tales actus non sunt oppositi, sic nec
conditiones eorum sunt oppositae qualescunque sint illae.
Item actus fidei & visionis non se habent sicut evidens &
inevidens, sed sicut magis evidens & minus evidens cum
quolibet sit quaedam visio intellectualis, licet vna sit cla-
rior & alia obscurior, quae claritas & obscuritas sunt alie-
rius generis proximi, & ideo non opponuntur, nec sunt
in diuersis actibus incommpossibiles.

13. Ad secundum cum dicitur quod incommpossibile est
aliquem esse sic dispositum quod sit simul determinatus & in-
determinatus ad infallibilem veritatem. Dicendum quod
si intelligitur de dispositione quae est per habitum saluum
est, quia ostensum fuit in praecedentibus, quod habitus fidei
& gloriae, opinionis & scientiae possunt simul esse, per vnum
tamen intellectus est determinatus & non per alterum &
iterum in eodem serro simul stant grauitas & virtus per
quam mouetur ad Magnetem, & tamen per grauitatem
ferrum determinatur ad motum deorsum, per aliam autem
virtutem non est determinatum ad motum deorsum, sed in
differenter potest moueri ad quancumque partem sicut Ma-
gnes, igitur de dispositione quae est secundum habitus,
propositio non habet veritatem, si autem intelligitur de
actibus sic incommpossibile est quod secundum eundem actum
respectu eiusdem obiecti aliquis sit simul determinatus
& indeterminatus, sed nihil prohibet quod hoc sit secun-
dum plures actus proximo genere differentes, quia tales
non habent oppositum, nec per consequens conditiones
eorum sunt incommpossibiles, & sic esset de actu fidei & vi-
sionis si autoritas scripturae non esset a beatis scita vel visa,
veruntamen de facto non stat actus fidei cum visione patri-
ae propter causam prius dictam.

14. Ad tertium dicendum quod actus scientiae & opinio-
nis non possunt stare simul si sint actus distincti, quia sunt
sub eodem genere proximo & tales actus sunt incommposi-
biles, medium tamen demonstratiuum & probabile possunt
concurrere ad causandum vnum actum ut dictum fuit
in primo libro, sed actus fidei & visionis differunt genere
proximo, & ideo non sunt incommpossibiles ex illa causa
ex qua scire & opinari sunt incommpossibiles, sed ex hoc
solum non stant simul, quia medium causans actum fidei
non erit in patria ut dictum fuit, & si esset, non concurre-
ret cum essentia diuina ad causandum visionem beatam
quae est praeceluse & totaliter a causa supernaturali. Ad quartum
dicendum quod actus fidei euacuabitur totaliter in
patria quantum ad essentiam actus & eius imperfectio-
nem, quia totaliter deficit medium causans actum fidei,
non sic autem erit de actu charitatis, nec de actu scientiae,
& non propter hoc quod imperfectio sit de essentia actus
fidei & non de essentia scientiae vel charitatis.

QUESTIO QUINTA.

Vtrum imperfectio sit de essentia actus fidei.

Occasione eius quod statim supra dictum est, quatuor
tur vtrum imperfectio sit de essentia actus fidei. Et
arguitur quod sic, quia enigma in cognitione videtur im-
portare imperfectiorem cognitionem, sed enigma est de
ratione actus fidei secundum illud. 1. ad Cor. 13. videmus
nunc per speculum & in enigmate, ergo imperfectio est
de ratione eius.

1. Item motus est actus imperfectus & imperfecti, sed
credere comparatur motui ab Apostolo dicente per fidem
ambulamus, ergo est essentialiter actus imperfectus.

2. IN contrarium arguitur, quia sicut enigma quod
attribuitur fidei, sonat imperfectiorem, sic esse ex parte
quod attribuitur scientiae ab Apostolo. 1. ad Cor. 13. sonat
imperfectiorem, sed imperfectio non est de ratione actus
scientiae secundum doctores, ergo similiter non est de ra-
tione actus fidei.

3. RESPONSIO. Nomen imperfectiorem importa-
tat defectum perfectionis vel gradum minoris perfectio-
nis, & magis proprie importat defectum perfectionis, quia
sicut perfectum est cui nihil deest, sic imperfectum dicitur
cui aliquid deest. Et sic imperfectio dicit formaliter defe-
ctum, vel priuationem perfectionis vel simpliciter, vel secun-
dum aliquem gradum, sed siue sic siue alio modo accipitur
imperfectio, dicendum est quod si accipitur pro defectu vel
priua-

privatio perfectionis simpliciter vel secundum gradum, sic imperfectio non est de essentia credendi, nec alicuius alterius actus. Cuius ratio est, quia nulla privatio potest esse de essentia alicuius positiui, quia omne positiuum constituitur intrinsece & essentialiter ex solis positiuis, quum igitur actus credendi, & omnis alius actus sit aliquid positiuum, impossibile est quod imperfectio prout dicitur privatio nem sit intrinsece de essentia actus fidei, vel cuiuscumque aliterius: potest tamen esse conditio concomitans, quia minor perfectio deficit a maiori perfectione: & sic imperfectio concomitatur semper & inseparabiliter actum fidei, qui est presentis & totaliter a fide. Deficit enim a perfectione actus scientie & visionis, quia actus visionis tendit in rem sibi actualiter secundum se presentem, actus vero scientie tendit in obiectum presentatum per medium certum & euidens, de cuius certitudine constat ipsi scienti: ab utroque autem istorum deficit actus fidei, cui non est presentis obiectum, nisi per autoritatem dicentis, de cuius veritate non constat euidenter credenti, & sic talis imperfectio semper concomitatur actum qui est solius fidei, dico autem solius fidei, quia medium cui fides innititur potest concurrere cum medio faciente scire, vel cum presentia obiecti, & tunc causatur vnus actus ex tribus mediis simul concurrentibus, qui actus non habet illam imperfectionem quam habet actus, qui est ex sola fide: & hoc sufficienter declaratum fuit in principio primi libri.

q. 1. p. 106.

Si autem imperfectio dicat gradum minoris perfectionis, sic imperfectio est de essentia omnis illius actus in quo reperitur, quia magis & minus perfectum attenditur secundum duplicem essentiam formae, siue in eadem specie siue in diuersis speciebus, ut probatum fuit in 1. lib. di. 17. qu. 7. & ideo tam in actu fidei qui est imperfectus respectu actus scientie, quam in actu scientie, qui est imperfectus respectu visionis beate, imperfectio est de essentia vtriusque, nec potest tolli, talis imperfectio, quin tollatur essentia actus, sed differenter, quia si perfectio & imperfectio sunt in eadem specie, sicut magis & minus album, si aliquid fiat de minus albo magis albo, non dicitur tolli albedo, sed perficit, quia species albedinis manet, & eadem albedo sed perficit, quia species albedinis manet, & eadem albedo secundum numerum non identitate indiuisibilitatis, sed continuitatis si motus intentionis albedinis fuit continuus, & tamen secundum veritatem illa pars albedinis, quae fuit imperfecta desinit esse, sicut eius imperfectio, quum sint penitus idem, ut probatum fuit lib. 1. dist. 17. qu. 7. Et hoc modo charitas & actus eius dicitur perfici in patria, & non euacuari, quia manebit eadem specie, & actus eius similiter, sed perfectior, non tamen erit idem actus numero in patria, qui fuit in via, nec idem habitus numero, qui fuit in via si efficiatur interior in patria: idem dico de identitate indiuisibilitatis: & quod dictum est de charitate, intelligendum est de scientia hic acquisita & actu eius quantum ad essentiam habitus & actus, sed quantum ad modum extrinsecum euacuatur quod anima saltem separata non intelligit per conuersionem ad phantasmata sicut modo, & ideo dicitur destrui quantum ad talem modum, & non quantum ad habitum vel actum, sicut exponunt doctores.

Quando autem perfectio & imperfectio sunt diuersarum specierum, nec stant simul, tunc adueniente perfectione cessat imperfectio, & euacuatur totaliter, & sic erit de actu fidei & visionis, quia non sunt eiusdem rationis, nec actus fidei stabit in patria cum visione, non propter oppositionem quam habeat adinueniendum, sed quia medium fidei non stabit in patria sub ratione media propter causam superius assignatam: patet ergo quod imperfectio qualitercumque accipiatur, siue privatiue siue affirmatiue equaliter est vel non est de essentia actus fidei, & cuiuscumque alterius actus.

Ad primum argu. dicendum quod enigma potest imitari portare imperfectionem cognitionis privatiue, & sic non est de intrinseca ratione actus fidei, sed est concomitans conditio. Alio modo potest importare gradum minoris perfectionis, & sic est de essentia actus fidei. Per idem patet ad secundum, solum enim probat quod imperfectio prout dicitur gradum minoris perfectionis, est de essentia actus fidei, si cut de essentia motus, & non prout dicitur privationem: quaedam etiam imperfectio est de essentia motus, quae non est

de essentia actus fidei quia motus est actus successiuus, & semper restat de eo aliqua pars acquirenda. Actus fidei est totius simul, & tamen comparatur ambulationi, quia solum competit viatoribus, & non comprehensoribus.

Ad argumentum alterius partis dicendum quod perfectio & imperfectio consimiliter se habent ad actum scientie, sicut ad actum fidei, quantum ad hoc quod sint intrinsece de essentia actuum, vel non, quauis imperfectio seu minor perfectio sit in actu fidei quam scientie: de spe autem an remaneat in patria quantum ad habitum vel actum dictum fuit supra dist. 25. quest. 7. & ideo non oportet hic replicare.

QUESTIO SEXTA.

Vtrum charitas euacuetur in patria.

Theo. 2. 2. q. 67. art. 6.

Einde queritur, vtrum charitas euacuetur in patria. Et arguitur quod sic, quia charitas principaliter datur propter meritum, sed in patria non erit tempus merendi, sed solum recipiendi praemium pro praecedentibus meritis, ergo ibi non erit charitas.

Item per charitatem tenemur inimicos diligere & pariter ex praecedentibus, sed beati non diligunt inimicos, igitur &c. Minor probatur, quia inimici beatorum non sunt nisi daemones vel homines damnati, sed ad istos non est charitas, igitur &c.

Item per charitatem plus diligimus bonos propinquos quam extraneos meliores, sed beati plus diligunt extraneos meliores quam propinquos bonos, ergo in eis non est charitas. Minor probatur, quia voluntas beatorum conformatur voluntati diuinae, sed Deus plus diligit meliores, ergo beati similiter.

IN contrarium est quod dicitur. 1. Cor. 13. charitas nunquam excedit. Et exponitur quod fides & spes euacuabuntur in patria, non autem charitas.

2. d. 26. q. 2.

RESPONSIO. dicendum est simpliciter quod charitas manet in beatis quantum ad habitum, & quantum ad actum. Quod patet quia per habitum charitatis est homo Deo formaliter charus, sed constat quod beati sunt Deo chariores quam viatores, ergo in eis est charitas quantum ad habitum. Item charitas & gratia sunt idem aut se inuicem inseparabiliter concomitantur, sed in beatis remanet gratia, ergo & charitas. Minor probatur, quia in Christo qui secundum superiorē partem animae fuit beatus, fuit gratia ut patuit supra. di. 13. qu. 1. & Ioan. 1. dicitur vidimus eum plenum gratiae & veritatis, ergo ita est in aliis. Quod etiam charitas sit in beatis quantum ad actum patet, ipsa enim perficit ad diligendum Deum & proximum, sed talis dilectio perfectius est in beatis quam in viatoribus. nam modus diligendi Deum ex toto corde, &c. non impletur simpliciter & perfecte nisi in patria, ut dictum fuit supra. Dilectio etiam proximi charitativa oritur ex dilectione Dei, quare &c. Ratio autem praedictorum est, quia cum secundum Boetium beatitudo sit status omnium bonorum aggregatione perfectus quicquid perfectionis est in viatoribus totum remanet in beatis nisi succedat maior perfectio impossibilis. Charitas autem & actus eius maxime pertinent ad perfectionem viatorum: imò secundum Apostolum charitas est medium perfectionis, ergo ipsa & actus eius manent in beatis, cum eis non succedat aliqua perfectio impossibilis, status enim beatitudinis praecipue consistit in visione Dei immediate & per essentiam praesentis ipsi vident, praesentia autem rei amatae amorem non minuit, sed potius auget, & ideo charitas & amor charitatis qui principaliter est ad Deum, non euacuatur in patria, nec minuitur, sed potius augetur & perficitur.

Ad primum argu. in oppositum dicendum quod charitas datur principaliter ad hoc ut opera nostra sint Deo grata & accepta, sed in viatoribus cum sint in statu merendi acceptantur, ut quaedam Dei munera preciosa, beati etiam licet non sint in statu merendi sibi praemium essentialia quod iam obtinent, merentur tamen nobis, angelis quidam orando & ministrando, sancti vero orando & hoc faciendo accrescit eis aliquod gaudium quasi quoddam praemium accidentale.

Ad secundum argumentum dicendum quod beati diligunt inimicos sicut nos, nam damnatos tam homines quam